

Grechko A.V.

associate professor FMM NTUU «KPI»

A ROLE OF INSTITUCIONAL ENVIRONMENT IS IN DEVELOPMENT OF NATIONAL ECONOMY

The article is devoted research of role of institucional environment in development of national economy. An author is conduct the complex analysis of influence of institucional limits (formal and informal) on the economic conduct of subjects of managing activity, it is set that the role of the state in a market economy is oriented to the informal rules, even on conditions of creation of base formal rules, an author is result the models of the western and east state and it is discovered that Ukraine in a greater measure gravitates to east modele. In the article methodology of institucional economic theory is applied for the analysis of progress of economy of Ukraine trends and it is well-proven on the basis of this research, that official structures and facilities of necessary for implementation agreements failing a national economy which efficient markets are built on.

Keywords: *institucional environment, national economy, model of the state, formal and informal rules, transakcion costs.*

Жуйкова К.В.

ст. викладач ФММ НТУУ «КПІ»

Гапончук Н.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПОСЛУГ МИТНОГО БРОКЕРА В ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ

В цій статті узагальнено досвід вітчизняної економічної науки та практики щодо необхідності використання послуг митних брокерів в зовнішньоторговельних операціях на підприємствах, визначено переваги, критерії вибору, проблеми роботи з ними та шляхи їх вирішення.

Ключові слова: *операція, митний брокер, декларант, митне оформлення, вантажно-митна декларація, митний орган.*

Вступ. *Організація зовнішньоторговельних операцій пов'язана з рядом проблем юридичного та процесуального характеру. Проходження вантажів через митницю часто пов'язане з істотними тимчасовими витратами в сфері оформлення документів. Практика в цій області вкрай важлива і якщо підприємець стикається вперше з процедурою оформлення, то ймовірність помилки велика, що призводить до більших втрат часу і збитків, пов'язаних із затримкою вантажопотоків.*

Все це призвело до появи окремої професії – митний брокер. Це фахівець, який обізнаний у всіх складнощах і методиках процесу, що в підсумку дозволяє максимально спростити і скоротити процедуру проходження митниці. Саме тому для організації зовнішньоторговельних операцій та міжнародних перевезень дуже важливо вибрати кваліфікованого митного брокера.

Дане питання досліджується у наукових працях вітчизняних вчених, серед яких Г.В. Турбан, І.Н. Герчікова, Н.Ю. Родигіна тощо. В їх роботах зазначено, що у разі використання послуг митного брокера ефективність зовнішньоекономічних операцій підвищується.

Постановка задачі. Метою даної статті є обґрунтування доцільності використання послуг митних брокерів у зовнішньоекономічній діяльності, визначення переваг, критеріїв вибору, проблем роботи з ними та шляхів їх вирішення.

Результати дослідження. Сучасні ринки товарів і послуг характеризуються високою складністю відносин взаємодії партнерів і споживачів, державних наглядових і контрольних органів. Для укладення угод потрібні глибокі професійні знання та вміння, необхідні канали надходження комерційної інформації, зв'язки з комерційними банками, з іноземними партнерами та перевізниками.

Перед учасниками зовнішньоекономічної діяльності відкриваються дві можливості [4]:

- а) самостійно укладати комерційні угоди, приймаючи в штат відповідних фахівців і забезпечуючи їх всім необхідним;
- б) скористатися послугами професійних посередників чи інших сторонніх організацій, працюючи за схемою аутсорсингу, здійснюючи всі необхідні операції їх силами за обумовлену винагороду.

Обидва зазначених шляхи мають як свої переваги, так і недоліки. З одного боку, штатні співробітники завжди готові виконати свої посадові обов'язки не відволікаючись на інші роботи. Однак штатним працівникам необхідно постійно виплачувати заробітну плату, забезпечувати їх приміщенням, обладнанням, засобами зв'язку, комп'ютерною технікою. Також доцільним є використання зовнішньої, аутсорсингової організації, яка має кваліфікований персонал, необхідне обладнання, комерційні зв'язки, фінансові, матеріальні та інтелектуальні ресурси. Іншими словами, мова йде про розбиття бізнес-процесів на окремі фази і стадії, які можуть здійснювати зовнішні підприємства. Спеціалізуючись на будь-якому виді комерційної діяльності, сторонні підприємства та посередницькі структури включаються в єдиний бізнес-процес, виконуючи частину роботи або від свого імені, або від імені замовника за певну винагороду [4].

В економіці митної справи важливе місце займають так звані митні брокери, які обслуговують інтереси підприємств-учасників зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно до чинного Митного кодексу України декларувати товари може або їх власник, або митний брокер.

Митний брокер (посередник) – це юридична особа, підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи [1, с.416].

Митний брокер вирішує такі питання:

- 1) консультування з питань транспортування вантажів закордон;
- 2) оформлення товаро-супровідних документів, які потрібні для перетину вантажем кордону;
- 3) митне оформлення;
- 4) розрахунок митних платежів та їх сплата;
- 5) підготовка сертифікатів відповідності та інших документів;
- 6) вирішення будь-яких юридичних питань, що виникають на митниці.

Стандартний перелік обов'язків митного брокера може бути змінений відповідно до законодавства, можливостей самого брокера або за побажанням клієнта.

Послуги митного брокера можуть також включати: відповідальне зберігання вантажів на складі поки відбувається його митне оформлення, узгодження формальностей та вирішення спорів з митними органами, винесення експертних висновків, які стосуються вартості товару [5].

Переваги співпраці з митним брокером полягають в економії часу. Мова йде не тільки про більш оперативне складання всіх необхідних документів. При використанні послуг митного брокера не потрібно самостійно займатися оформленням всієї документації. Досвід митних брокерів дозволяє максимально оперативно здійснити оформлення транспорту та вантажу. Це сприяє більш продуктивному веденню бізнесу, оскільки затримки в доставці товару зведені до мінімуму.

Складнощі з митним оформленням часто пов'язані з тим, що законодавство постійно змінюється. Це спричиняє появу помилок в оформленні документів, що призводить до втрат часу та повторного оформлення. Митні брокери постійно вивчають зміни в законодавстві, тому ймовірність появи помилки малоімовірна. Митний брокер також страхує вантаж, оскільки саме він відповідає за його збереження в дорозі.

Важливою частиною митного оформлення є митна декларація. Без неї є неможливим перетин вантажу будь-якого кордону. У декларації повинна бути вказана повна інформація про товар, який буде перевезений. Заповнення митних декларацій в свою чергу вимагає наявності великої кількості документів, на збір яких потрібен час. Митні брокери заощаджують цей час, надаючи всю необхідну документацію в найбільш короткий термін.

Співпраця з професійними митними брокерами дозволяє розробити найбільш оптимальні рішення для кожного типу вантажу. У кожного замовника є свої особливості, пов'язані з терміновістю доставки або типом вантажу. Все це потребує розгляду в індивідуальному порядку – підбору конкретних рішень під конкретні завдання.

Важливість професіоналізму митного брокера вкрай важлива для всього процесу в цілому, тому потрібно відповідально віднестися до його вибору. Щоб уникнути можливих проблем потрібно переконатися, що брокерська фірма входить до державного реєстру митних брокерів і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності. При виборі посередника звертається увага на його особисті якості, наявність у нього зв'язків в бізнесі і ділових колах. Обов'язковим є отримання інформації про митного брокера від його клієнтів, конкурентів, а також від інших партнерів і контрагентів.

Можливі випадки, коли собівартість товару, купленого і ввезеного за дуже низькою ціною, настільки зростає на території України за рахунок податків, митних платежів, зборів і необхідності отримання дозвільних документів, що подальше просування товару на ринку не має ніякого практичного сенсу. Щоб цього уникнути митний брокер заздалегідь розраховує розмір майбутніх витрат з урахуванням митних платежів та інших витрат [2].

Діяльність митних брокерів пов'язана із рядом проблем, насамперед із складами тимчасового зберігання і митними складами. Правом здійснення діяльності митного брокера володіють лише ті організації, які мають на своєму балансі склад тимчасового зберігання, і навпаки, всі власники складів тимчасового зберігання мають отримати ліцензію митного брокера.

Відсутність чіткого опису основ діяльності митного брокера створює складнощі в роботі і самих брокерів і митниці, перешкоджаючи виробленню цивілізованих правил гри на ринку митних послуг.

Митний Кодекс, що діє на сьогодні в Україні, не забезпечує в достатній мірі механізми, які заохочували б конкуренцію між ліцензованими брокерами, що працюють на законних підставах і своїми відрахуваннями, що поповнюють казну, одночасно закривали б дорогу на ринок митних послуг нелегальним і напівлегальним посередникам. В результаті у програші опиняється як держава, так і брокери: перша втрачає бюджетні надходження, другі – клієнтів, які спокушаються низькими ставками нелегальних брокерів. Тому у виробленні єдиної нормативно-правової бази, яка сприяла б створенню сприятливого клімату на ринку митних послуг, зацікавлені і самі професійні брокери і держава.

Ще однією проблемою, що стоїть сьогодні перед митними брокерами, є недовірливе, а у деяких випадках негативне відношення до брокера співробітників митних органів, викликане недовірою до відносно нових учасників ринку митних послуг.

В цілях ефективного усунення проблем доцільно втілити у життя ряд заходів, направлених на удосконалення взаємин митного брокера з учасниками зовнішньоекономічної діяльності та з митними органами, а саме:

- 1) розробити систему інформування митним органом митного брокера про кількість проведених за певний період декларацій;
- 2) створити єдину нормативно-правову базу;

3) забезпечити пріоритетність порядку митного оформлення товарів і транспортних засобів, що декларуються і пред'являються митними брокерами;

4) проводити заходи щодо подолання негативного відношення окремих посадових осіб митних органів до митних брокерів.

Виконання цих заходів дозволить значно врегулювати відносини між митними брокерами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Висновки. Таким чином, використання послуг митного брокера в Україні – необхідний крок до подальшої інтеграції країни до цивілізованого розвитку її зовнішньоекономічних зв'язків, а також до значного спрощення взаємодії митних органів і учасників зовнішньоекономічних зв'язків, зниження рівня порушень і злочинів на митниці. На законодавчому рівні існує ряд проблем, в основному із-за неоднозначності нормативно-правової бази, що регламентує діяльність митних брокерів. У законодавстві допущений ряд неточностей, в цілях ефективного усунення яких необхідно втілити в життя певні заходи, направлені на удосконалення взаємин митного брокера з учасниками зовнішньоекономічної діяльності та з митними органами. Для цього доцільно затвердити порядок здобуття і оновлення інформації митними брокерами від митних органів, забезпечити пріоритетний порядок митного оформлення товарів і транспортних засобів, що декларуються і пред'являються брокерами тощо.

- обов'язкове застосування енергоощадних технологій;
- екологічний аудит інвестиційних проектів розвитку галузі; запровадження мало- і безвідходних технологій і технологічних процесів переробки промислових відходів; виведення з експлуатації екологічно шкідливих виробництв;
- розширення власної сировинної бази на основі залучення альтернативних джерел коксохімічної (вторинної) і відновлювальної рослинної сировини замість нафтопродуктів;
- забезпечення розвитку виробництв замкнутих технологічних циклів як в Україні, так і з залученням виробництв країн СНД;
- оновлення виробництва і доведення коефіцієнту оновлення основних фондів до 0,5 з виведенням з експлуатації морально і фізично застарілих технологій та обладнання;
- формування стратегічних портфельів замовлень;
- впровадження сучасних систем якості;
- оптимізації зовнішніх і внутрішніх товарних потоків на основі інтенсифікації виробництва галузей-споживачів;
- досягнення рівня рентабельності і прибутковості хімічних виробництв, що забезпечить розширене відтворення.

Таким чином, галузь сьогодні неспроможна самотійно вийти з кризового стану і потребує залучення для певної частини її суб'єктів стимулюючих правових норм і сприятливого податкового режиму. З цією метою слід ініціювати заходи по формуванню такої політики в податковій,

бюджетній, фінансово-кредитній, антимонопольній, амортизаційній сферах, яка б забезпечила прискорений розвиток хімічної промисловості, особливо її пріоритетних напрямків.

Джерелом інвестиційного потенціалу, повинні стати кошти фізичних осіб (заощадження населення), спеціальні бюджетні і позабюджетні інвестиційні і інноваційні фонди, ресурси пенсійних, страхових та профспілкових фондів. Підвищити ефективність використання інвестиційних ресурсів, створити сприятливі умови для залучення інвестицій у тому числі й іноземних можна тільки шляхом формування механізму контролю за ними.

За умови здійснення всіх вищенаведених пропозицій можна очікувати наступні результати: додатковий прибуток – \$129,412 млн.; відрахування в бюджет – \$75,3 млн.; приріст валового продукту - \$197 млн.; скорочення імпорту – \$269,27 млн.; приріст експорту – \$584,407 млн.; створення додаткових робочих місць – 11823 [2].

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України : за станом на 2 жовт. 2012 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2012. – 552 с. – (Бібліотека офіційних видань).
2. Герчікова І.Н. Міжнародна комерційна справа: [навч. посібник] / І.Н. Герчікова. – М., 2008. – 327 с.
3. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : [навч. посібник] / М. І. Дідківський. – К.: Знання, 2006. – 462 с.
4. Родигіна Н.Ю. Організація і техніка зовнішньоторговельних операцій : [навч. посібник] / Н.Ю. Родигіна. – М: Вища школа, 2008. – 346 с.
5. Турбан Г.В. Економіка та управління зовнішньоекономічною діяльністю : [навч. посібник] / Г.В. Турбан. – М., 2007, - 320 с.

Жуйкова К.В.

ст. преподаватель ФММ НТУУ «КПИ»

Гапончук Н.В.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ УСЛУГ ТАМОЖЕННОГО БРОКЕРА ВО ВНЕШНЕТОРГОВЫХ ОПЕРАЦИЯХ

В этой статье обобщен опыт отечественной экономической науки и практики относительно необходимости использования услуг таможенных брокеров во внешнеторговых операциях на предприятиях, определены преимущества, критерии выбора, проблемы работы с ними и пути их решения.

Ключевые слова: операция, таможенный брокер, декларант, таможенное оформление, таможенная декларация, таможенный орган.

Zhuikova K.V., Gaponchuk N.V.

THE FEASIBILITY OF USING THE SERVICES OF A CUSTOMS BROKER IN FOREIGN TRADE OPERATIONS

This article summarizes the experience of domestic economic science and practice concerning the need for services of customs brokers in foreign trade operations in the enterprises, defined benefits, selection criteria, the problems of working with them and their solutions.

Keywords: surgery, customs broker, the declarant, customs clearance, cargo customs declaration, the customs authorities.

Кавтиш О.П.

к.е.н., доц. ФММ НТУУ «КПІ»

Мельникова О.О.

студентка ФММ. НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

У статті досліджено питання продуктивності праці, виявлено основні фактори впливу на неї а також чинники та підходи для її підвищення. Визначено стан продуктивності праці підприємств національного господарства, основні причини такого стану і запропоновано заходи для її підвищення.

Ключові слова: продуктивність праці, фактори, резерв, праця, мотивація, модернізація.

Вступ. Рівень розвитку продуктивних сил проявляється у продуктивності праці, що є важливим показником ефективності як діяльності окремих підприємств, так і усієї країни у цілому: розвиток економіки, підвищення національного добробуту залежить від підвищення продуктивності праці.

Вже сьогодні ринкова трансформація економіки вимагає не тільки подолання кризових явищ у всіх сферах народного господарства, але й кардинальних зрушень для зростання ефективності праці. Погіршилася трудова і виробнича дисципліна, зменшилася зацікавленість працівників у розвитку своєї майстерності, набула поширення трудова апатія. Така ситуація вимагає практичних дій в цьому напрямку на мікроекономічному та макроекономічному рівнях.

Вивченню питання продуктивності праці присвячено дослідження ряду провідних закордонних та вітчизняних вчених: Дж.Кларка, А.Маршала,